

LAUSUNTOYHTEENVETO: BUSINESS FINLAND –LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTOKSET

1. Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö pyysi 9.5.2022 lausuntoja Business Finland -lainsäädännön muutoksista:

- 1) luonnoksesta hallituksen esitykseksi Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1146/2017) muuttamisesta;
- 2) luonnoksesta Innovaatorahoituskeskus Business Finlandista ja Business Finland -nimisestä osakeyhtiöstä annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n 2 momentin kumoamisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö asetti joulukuussa 2021 työryhmän valmistelemaan Business Finland -lainsäädäntöön tehtäviä muutoksia. Hallituksen esityksessä esitettävät muutokset liittyvät erityisesti Business Finland -yhtiön hoitamien julkisten hallintotehtävien täsmentämiseen lain tasolla sen varmistamiseksi, että tehtävät perustuvat perustuslain 124 §:n mukaiseen valtuutukseen. Lisäksi esityksen tavoitteena on tehdä lakiin muut muutokset, jotka ovat osoittautuneet tarpeellisiksi Business Finlandin toimintamallin tarkennuttua ja Business Finlandia koskevan lainsäädännön oltua voimassa yli neljän vuoden ajan.

Lausuntopyyntö lähetettiin 19 nimetyille taholle, jotka on listattu kappaleessa 4. Lausunnonantajat. Lisäksi lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi -sivulla, jossa kenen tahansa oli mahdollista antaa lausunto. Lausuntopyynnöstä julkaistiin ministeriön tiedote. Suomenkielisten lausuntojen määräaika oli 1.7.2022. Ruotsinkielinen lausuntomateriaali julkaistiin verkossa 30.5.2022, minkä vuoksi ruotsinkielisten lausuntojen määräaika oli 22.7.2022.

Työ- ja elinkeinoministeriölle annettiin 22 lausuntoa Business Finland -lainsäädännön muutoksista. Kaikki lausunnot on luettavissa [lainsäädäntöhankkeen verkkosivuilla](#).

Tähän lausuntoyhteenvetoon on laadittu tiivistelmä lausuntojen keskeisestä sisällöstä sekä yleiset huomiot lausunnoista asiakohdittain. Lausuntoyhteenveto on laadittu valmistelun tueksi, eikä sisällä kaikkia lausuntojen kohtia; lausuntojen sanamuotoja on myös osittain muokattu ja tiivistetty. Lausunnonantajista käytetyt lyhenteet on avattu kappaleessa 4. Lausunnonantajat.

2. Tiivistelmä lausunnoista

Hallituksen esityksen tavoitetta yhtiön julkisten hallintotehtävien täsmentämisestä lain tasolla pidettiin yleisesti kannatettavana. Toisaalta osassa lausunnoissa katsottiin, etteivät lainsäädännölliset muutokset ratkaise niitä rakenteellisia ongelmia, jotka johtuvat Business Finlandin toiminnan jakautumisesta viranomaisena toimivaan Business Finland -rahoituskeskukseen ja osakeyhtiömuotoiseen Business Finland -yhtiöön.

Joissakin lausunnoissa katsottiin, että Business Finlandin rahoitustoiminnan jakamiselle kahteen organisaatioon ei ole riittäviä perusteita. Kahden organisaation mallin nähtiin johtavan esimerkiksi osin kahdenkertaiseen resurssitarpeeseen. Osa lausunnonantajista katsoi, että Business Finlandin rahoituspalvelut tulisi siirtää kokonaisuudessaan rahoituskeskukseen. Hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että rahoitustoiminnan siirtäminen rahoituskeskukseen vastaisi esitettyjä muutoksia selkeämmin kritiikkiin yhtiön julkisten hallintotehtävien määrittelystä. Lausunnoissa kritisoitiin sitä, että lainvalmistelussa oli päädytty riittämättömin perustein hylkäämään toteuttamisvaihtoehto, joka vastaisi selkeimmin Business Finlandin organisointitapaa koskevaan kritiikkiin. Lausunnoissa pidettiin tärkeänä, että Business Finlandin toiminta on asiakaslähtöistä ja että kahden organisaation malli ei aiheuta haittaa asiakkaan neuvonnalle tai alenna palvelutasoa.

Muutamissa lausunnoissa julkisten hallintotehtävien siirtoa yhtiöön pidettiin poikkeuksellisen ratkaisuna ja todettiin, että kyseessä on haastava sääntelykokonaisuus, kun julkiset hallintotehtävät ovat jo siirtyneet yhtiön toteutettavaksi. Ongelmallisena pidettiin myös sitä, että rahoituskeskuksella ja yhtiöllä on nykyisen lain nojalla päällekkäistä toimivaltaa esimerkiksi rahoituspäätöksiin liittyvissä asioissa. Hallituksen esitykseen sisältyvät perustelut tehtäväsiirtojen tarkoituksenmukaisuudesta katsottiin puutteelliseksi tietyiltä osin. Osassa lausunnoissa todettiin, että yhtiön julkisten hallintotehtävien määrittely jää edelleen epämääräiseksi. Erityisesti yhtiön tehtäviä ja roolia rahoituskeskuksen vastuulle kuuluvassa rahoitusprosessissa pidettiin jossain määrin epäselvänä, samoin kuin yhtiön tehtävien tosiasiallista merkitystä Business Finlandin asiakkaiden valinnassa ja karsinnassa.

Muutamissa lausunnoissa katsottiin, että yhtiön kansainvälisiä edustamistehtäviä koskeva valtuutus-säännös on liian väljä ja sitä tulisi jatkovalmistelussa täsmentää esimerkiksi siten, että säännöksessä lueteltaisiin tehtävät, joissa yhtiö voisi edustaa Suomea.

Joissakin lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että yhtiön tietojärjestelmiin ja digitaalisten palveluiden tuottamiseen liittyviä tehtäviä tulisi täsmentää. Lausunnoissa kiinnitettiin yksityiskohtaisia huomioita hallituksen esityksessä esitettyihin uusiin tiedonsaantioikeuksiin ja tietosuojaa koskeviin asioihin. Esitettyjen tiedonsaantioikeuksien suhdetta tulisi täsmentää muun muassa suhteessa yleisen tietosuoja-asetuksen vaatimuksiin sekä perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön henkilötietojen suojasta.

3. Yleiset huomiot lausunnoista

3.1. Lainsäädäntömuutosten keskeiset tavoitteet

Lausunnoissa tuettiin yleisesti hallituksen esityksen tavoitteita yhtiön julkisten hallintotehtävien täsmäntämisestä. Business Finlandin muutostila ollut käynnissä useamman vuoden ajan ja joissakin lausunnoissa (mm. *Business Finland*) todettiin, että Business Finlandin toiminta pitäisi saada vakiintumaan. Osassa lausunnoissa kuitenkin todettiin, etteivät esitettävät lainsäädännölliset muutokset poista niitä rakenteellisia ongelmia, jotka johtuvat Business Finlandin toiminnan jakautumiseen kahteen organisaatioon. Esimerkiksi VTV on katsonut, että Business Finland -kokonaisuutta tulisi perusteellisesti tarkastella uudelleen, kun nyt VTV:n lausunnon mukaan esitysluonnoksessa on ”tilkkutäkkimäisesti esitetty nopeita ratkaisuja joihinkin esillä olleisiin ongelmiin”.

Lausunnoissa kannatettiin sitä, että lain tasolla yhtiölle esitettäisiin tehtäväksi edistää kansainvälisten osaajien maahanmuuttoa Suomeen (*UM, Lapin matkailuelinkeinon liitto, KEHA-keskus, Sivistystyönantajat*). *KEHA-keskus* ehdotti täsmennyksiä yhtiölle esitettävän tehtävän suhteesta nykyisten TE-hallinnon toimijoiden (*KEHA-keskus, ELY-keskukset, TE-toimistot*) kansainvälisen rekrytoinnin edistämisen tehtäviin sekä *KEHA-keskukselle* esitettäviin uusiin tehtäviin kansainvälisen rekrytoinnin edistämisessä TE-palvelut 2024 -uudistuksen myötä. *KEHA-keskuksen* mukaan yhtiölle esitettävän tehtävän tulisi kattaa myös kansainvälisen rekrytoinnin edistämisen tehtävät. *UM* korosti, että Business Finlandin uuden ”Work in Finland” -yksikön tulee toimia hyvin tiiviissä yhteistyössä *UM:n* johtaman Finland Promotion Boardin ja *UM:n* maakuvayksikön kanssa.

Lapin matkailuelinkeinon liitto esitti, että yhtiön tehtäviin tulisi lisätä myös kotimaan matkailun edistäminen.

3.2. Business Finlandin toiminnan organisaatiomallit

Lausunnoissa esitettiin erilaisia näkemyksiä siitä, millaisella rakenteella Business Finlandin toiminta tulisi jatkossa organisoida. Yleisesti katsottiin, että Business Finlandin toiminnan tehokkuus ja resursien riittävyys tulisi turvata. Hybridirakenteen ei tulisi vaarantaa Business Finlandin palvelutasoa tai aiheuttaa haittaa toiminnan asiakaslähtöisyydelle tai palvelupolun sujuvuudelle.

UM ja *Palta* katsoivat, että rahoituskeskus ja yhtiö tulisi säilyttää nykytilan mukaisesti kahtena erillisenä organisaationa. *JUKO ry* puolestaan vastusti Business Finlandin muodostamaa kahden organisaation mallia, muun muassa sen vuoksi että kyseinen malli johtaa kaksinkertaiseen resurssitarpeeseen kahdennettävien toimintojen vuoksi.

Rahoituskeskuksen henkilöstöyhdistys BF-TEK ry, BF Oy:n luottamusvaltuutetut ja henkilöstöyhdistys sekä Ammattiliitto Pro ry katsoivat, että Business Finlandin rahoituspalvelut ja rahoituspäätösten valmisteluun liittyvät tulisi kokonaisuudessaan siirtää yhtiöstä rahoituskeskukseen. Lausunnoissa katsottiin myös, että hallituksen esitykseen sisältyvien Business Finlandin erilaisia organisaatiovaihtoehtoja koskevat arvioinnit ovat monin paikoin jääneet puutteelliseksi. Kyseiset organisaatiot kiinnittivät huomiota siihen, että yhtiöön siirrettyjen tehtävien osalta ei ole tehty tarkoituksenmukaisuusarviointia aiemmin siirrettäessä tehtäviä Tekesistä nykyiseen Business Finland -yhtiöön. Rahoituspalveluiden jakautumisen kahteen organisaatioon katsottiin aiheuttavan haittaa asiakkaan neuvonnan sujuvuudelle eikä huomioivan asiakkaiden tarpeita riittävästi. Kahden organisaation malli johtaisi synergiaetujen menettämiseen ja kahdenkertaiseen resurssitarpeeseen.

BF Oy:n luottamusvaltuutettujen ja henkilöstöyhdistyksen lausunnon mukaan rahoituspalveluiden keskittäminen yhteen organisaatioon poistaisi myös rahoituskeskuksen ja yhtiön väliseen tiedonvaihtoon sekä henkilöstön yhteiseen hyödyntämiseen liittyviä ongelmia. Lisäksi kyseisen lausunnon mukaan rahoituspalveluiden siirto yhtiöstä rahoituskeskukseen aiheuttaisi arviolta 20 henkilön siirtotarpeen rahoituskeskukseen, mikä olisi suhteellisesti pieni määrä nyt esityksessä arvioituun 50-80 henkilön siirtoon.

Rahoituspalveluiden jakautumisen kahteen eri organisaatioon katsottiin epämielekkääksi järjestelyksi myös Business Finlandin työntekijöiden näkökulmasta. Henkilöstövaikutusten osalta lausunnoissa katsottiin, että nykyinen Business Finlandin organisaatiomalli johtaa Business Finlandin työntekijöiden

heikompiin työkuviin ja uralla etenemismahdollisuuksiin (*BF-TEK ry, JUKO ry, BF Oy:n luottamusvaltuutetut ja henkilöstöyhdistys*).

Hallituksen esityksessä oli arvioitu, että rahoituspalveluiden siirto kokonaisuudessaan yhtiöstä rahoituskeskukseen vastaisi hallituksen esityksessä esitettäviä muutoksia selkeämmin eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisussa, VTV:n laillisuustarkastuksessa ja Business Finlandista tehdyssä ulkoisessa arvioinnissa esitettyihin huomioihin yhtiön julkisten hallintotehtävien määrittelystä (ks. s. 10). Lausunnoissa kritisoitiin sitä, että kyseinen toteuttamisvaihtoehto oli päädytty hylkäämään lainvalmistelussa, vaikka se vastaisi selkeämmin esitettyyn kritiikkiin. Myös perustelut kyseisen toteuttamisvaihtoehdon hylkäämiseksi olivat jääneet esityksessä suppeiksi. VTV toi esiin, että rahoitustoiminnan siirron puolesta esitetyt argumentit ovat painavampia kuin vaihtoehdon hylkäämisen puolesta esitetyt. Sen mukaan esitysluonnoksessa nyt toteutettavaksi ehdotettu malli ei poista oleellisilta osin nykyiseen organisaatiomalliin liittyvää riskiä ja ongelmia, jotka johtuvat epäselvästä vastuun- ja tehtävänjaosta.

Hallituksen esityksen mukaan rahoitustoiminnan siirtämiseen yhtiöstä rahoituskeskukseen liittyy riski Business Finlandin vuoden 2018 organisaatiouudistuksen tavoitteiden heikentymisestä, koska organisaatiouudistuksessa rahoituskeskuksesta ja yhtiöstä tuli yhteisellä strategialla johdettava kokonaisuus (ks. s. 10). *BF-TEK ry* kuitenkin huomautti, että myös jatkossa Business Finland voi toimia yhteisellä strategialla johdettavana kokonaisuutena, vaikka rahoituspalvelut siirrettäisiinkin kokonaisuudessaan rahoituskeskukseen, ja siten tämä vaihtoehto ei johtaisi organisaatiouudistuksen tavoitteiden heikentymiseen. Lisäksi VTV korosti, että myös muissa esityksessä kuvatuissa Business Finlandin organisaatiovaihtoehdoissa (s. 9 -12) on mahdollista muodostaa hyvä toiminnallinen kokonaisuus sekä tehdä ja noudattaa yhteistä strategiaa.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen lausunnon mukaan rahoituspäätösten valmisteluvastuun siirtäminen yhtiöstä rahoituskeskukseen vastaisi hallituksen esityksessä esitettäviä muutoksia selkeämmin tämän ratkaisussa esitettyihin huomioihin. Kuitenkin kun Business Finland -lain alkuperäinen tavoite ja lähtökohta sekä se, että organisaatiomuodon perusratkaisu on jo Business Finland -lakia säädettyäessä ollut eduskunnan arvioitavana, apulaisoikeusasiamies ei katsonut aiheelliseksi arvioida lausunnoissaan tätä toteuttamismuotoa enempää.

3.3. Yhtiön julkisten hallintotehtävät

3.3.1. Julkisten hallintotehtävien hoitamista koskevat reunaehdot

Joissakin lausunnoissa julkisten hallintotehtävien siirtoa yhtiöön pidettiin poikkeuksellisena järjestelyinä. Perustuslain 124 § ei mahdollista tehtävien siirtoa laajasti viranomaisten ulkopuolisille tahoille. OM totesi, että kyseessä on haastava sääntelykokonaisuus, kun julkiset hallintotehtävät on jo siirretty yhtiöön. Sen mukaan omaksuttu sääntelyratkaisu ei ole kovin tavanomainen: viranomaiskoneiston ulkopuoliselle osakeyhtiömuotoiselle toimijalle sekä viranomaiselle on säädetty monilta osin päällekkäistä ja limittyvää toimivaltaa. Yhtiön ja rahoituskeskuksen tehtävät tai roolit eivät myöskään saisi sekoittua. OM katsoi, että esityksen 11 §:ssä ehdotettu yhtiön tehtävien jaottelu eri momentteihin on looginen, mutta kiinnitti lausunnoissaan huomiota rahoituskeskuksen ja yhtiön vastuun jakautumiseen julkisten hallintotehtävien toteuttamisessa. Esityksen 11 §:n 4 momentti hämärtää yhtiön vastuuta julkisista hallintotehtävistä, jos rahoituskeskuksen vastuu tehtävien toteuttamisesta ei poistu. Näin ollen OM ehdotti 11 §:n 4 momentin siirtämistä säännöksestä osaksi hallituksen esityksen perusteluita.

SAK kiinnitti huomiota siihen, että julkisten hallintotehtävien toteuttamiseen vaadittava osaaminen on jo siirretty aiemmin yhtiöön. Näin ollen tehtävien siirron tarkoituksenmukaisuuden tarkastelu joudutaan tekemään jälkikäteen eli silloin kun tehtävät ovat jo käytännössä siirtyneet yhtiöön.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies totesi lausunnoissaan, että tämän antama ratkaisu yhtiön julkisten hallintotehtävien määrittelystä on otettu asianmukaisesti huomioon hallituksen esityksessä, kun jatkossa rahoituskeskuksen vastuulle kuuluvan rahoitushakemuksen yksityiskohtaiseen ja sisällölliseen

neuvontaan sekä hankkeiden rahoitettavuuden arviointiin liittyviä tehtäviä voisi jatkossa hoitaa vain rahoituskeskuksen työntekijä.

Business Finlandin mukaan tärkeää on selkiyttää Business Finlandin toiminta lainsäädännössä sellaiselle tasolle, että jatkossa ei ole epäselvyyttä, mitä tehtäviä on mahdollista hoitaa yhtiössä. Sen mukaan lainsäädäntöhankkeen valmistelussa tulee huomioida, ettei rahoituskeskuksen toimintaa rajoiteta enemmän kuin mitä yleisesti on mahdollista kaikille valtion virastoille esimerkiksi palveluiden ostamisen osalta. Valtion virasto voi toimintansa tukemiseen ostaa asiantuntijapalveluita ja tällöin ei olisi kyse toimivallan tai vastuun siirtymisestä yksityiselle palveluntuottajalle.

Osassa lausunnoista kannatettiin esityksen 14 a §:n mukaista virkavastuun ulottamista yhtiön julkisiin hallintotehtäviin (*OM, Ammattiliitto Pro ry*). *OM:n* mukaan virkavastuun osalta viittaus 14 a §:ssä olisi asianmukaista olla 11 §:n 2 momentin sijaan 14 §:n 2 ja 3 momenttiin. Lisäksi *OM* painotti, ettei julkisia hallintotehtäviä ole mahdollista siirtää 11 §:n 5 momentin mukaisen asetuksenantovaltuuden tai 13 §:n mukaisen palvelusopimuksen nojalla, huomioiden muotoiltu virkavastuusäännös. *Suomen yrittäjät* totesi, ettei yhtiön "vientikeskuksia" koskeviin tehtäviin tulisi ulottaa virkavastuuta, jotta tämä ei rajaisi henkilöstön toimintavapautta mm. neuvonnan ja sparrauksen suhteen.

Osassa lausuntoja pidettiin ongelmallisena palvelusopimusta koskevaa esityksen 13 §:ää (*VM, OM, BF-TEK ry*). Lausunnoissa pidettiin muun muassa epäselvänä sitä, onko palvelusopimuksella mahdollista siirtää julkisia hallintotehtäviä ja todettiin, että jos tämä on mahdollista, kyseiset tehtävät tulisi yksilöidä esityksen 13 §:ssä. Tällöin palvelusopimusta koskeva säännös täyttäisi perustuslain 124 §:n asettamat reunaehdot julkisten hallintotehtävien siirrolle ja mahdollistaisi tehtäväsiirtojen tarkoituksenmukaisuuden arvioinnin. *OM:n* mukaan kyseisen säännöksen ja sen perusteluiden valossa ei ole edelleenkaan selvää, mitä säännöksessä tarkoitetaan "yhtiön tehtäviin perustuvilla toimenpiteillä" ja miten nämä suhtautuvat siihen, että kun tietty viranomaistehtävä on siirretty, tämä tekee toimenpiteitä keskeisesti sen mukaan kuin laissa säädetään.

Lausunnoissa esitettiin myös erilaisia näkemyksiä siitä, sisältävätkö yhtiön julkiset hallintotehtävät julkisen vallan käyttöä. Julkisen vallan käyttö julkisten hallintotehtävien hoitamisessa on merkityksellistä julkisuuslain soveltamisen kannalta, mikä tuotiin esiin lausunnoissa. *VM:n* mukaan yhtiön asiakkaiden palvelutarpeiden kartoitus ja neuvontatehtävät tulevat lähelle julkisen vallan käyttöä. *Eduskunnan apulaisoikeusasiamies* puolestaan katsoi, että ainoastaan yhtiön de minimis -rahoituspäätösten tekemiseen ja kansainvälisiin edustamistehtäviin sisältyisi julkisen vallan käyttöä, minkä vuoksi esityksessä julkisuuslain soveltaminen voitaisiin rajata ainoastaan näihin tehtäviin. Apulaisoikeusasiamiehen käsityksen mukaan yhtiön ja rahoituskeskuksen yhteistyön kautta tällaiset yhtiön toiminnassa julkisuuslain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät tiedot voivat tulla viranomaisen asiakirjoiksi ja julkisuuslain soveltamisalan piiriin siinä vaiheessa, kun ne tulevat (myös) rahoituskeskuksen asiakirjoiksi. *VM* ehdotti myös viittauksen lisäämistä hallinnon yleislakien soveltamiseen yhtiön julkisten hallintotehtävien osalta selvyden vuoksi.

3.3.2. Yhtiön tiedon arviointi-, tiedonkeruu- ja neuvontatehtävät

Esityksen 11 §:n 3 momentin 1 kohdan mukaan yhtiön rahoituskeskuksen tukeviin tehtäviin kuuluisi 14 §:ssä tarkoitettujen rahoituskeskuksen rahoituspäätösten valmisteluun liittyvä, markkinoita sekä asiakkaita ja näiden hankkeita koskevien tietojen kerääminen, arviointi ja analysointi sekä edellä tarkoitettuihin tietoihin liittyvien selvitysten tekeminen. Lisäksi esityksen 11 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaan yhtiön tukeviin tehtäviin kuuluisi asiakkaiden palvelutarpeiden kartoittaminen sekä tätä koskeva neuvonta.

Lausunnoissa kiinnitettiin huomiota esitettyyn yhtiön tehtävään asiakkaiden palvelutarpeiden kartoituksesta ja tähän liittyvästä neuvonnasta sekä siihen, onko kyseisissä tehtävissä tosiasiaa kyse Business Finlandin asiakkaiden valinnasta tai ennakkokarsinnasta. *BF-TEK ry* katsoi, että yhtiön tekemä asiakkaiden neuvottelu, luokittelu ja analysointi vaikuttavat olennaisesti siihen, pääseekö asiakas Business Finland -rahoituskeskuksen ja yhtiön palveluiden piiriin ja piti hallituksen esityksen perusteluita tämän osalta riittämättömänä.

OM:n mukaan yhtiölle esitetty neuvonta- ja palvelutarpeiden kartoitustehtävä vaikuttaa hallituksen esityksen perusteluiden mukaan siltä kuin yhtiö tekisi ennakkokarsintaa toimijoista, jotka voivat hakeutua rahoituskeskuksen palveluiden piiriin. OM:n mukaan ehdotettu säännös ja sen perustelut eivät vaikuta vastaavan toisiaan ottaen huomioon se, että perusteluissa todetaan myös, että rahoitusasiaan liittyvä yksityiskohtainen ja sisällöllinen neuvonta on rahoituskeskuksen vastuulla ja rahoituskeskuksen vastuulla on rahoitusasian käsittely kokonaisuudessaan. Lisäksi OM korosti, että yhtiölle esitetyistä arviointi-, tiedonkeruu- ja neuvontatehtävistä huolimatta rahoituskeskuksella tulisi säilyä edelleen osaanminen tähän tehtävään, jotta rahoituskeskus voi toteuttaa lakisääteiset tehtävänsä ja ettei hyvän hallinnon vaatimukset vaarantuisi. Vastaava näkökohta koskee myös yhtiölle 11 §:n 3 momentin 4 kohdassa ehdotettua tehtävää kasvuyrittäjien oleskelulupaa koskevien lausuntojen esiselvityksistä.

VM katsoi, yhtiöllä olisi edelleen merkittävä rooli ratkaisun valmistelussa ja selvitysten kautta saatujen tietojen analysoinnissa sekä jossain määrin myös neuvonnassa. Esityksestä ei käy selkeästi ilmi, kuinka prosessinvaiheet jakautuvat rahoituskeskuksen ja yhtiön kesken, koska monin osin todetaan vain mahdollisuus (voi) tuottaa rahoituskeskukselle palveluja hallintomenettelyn eri vaiheissa. VM piti tätä ongelmallisena julkisten hallintotehtävien määrittelyn tarkkarajaisuuden osalta. Esityksen 11 §:n 3 momentin 1 ja 2 kohtien mukaisissa yhtiön tehtävissä jää edelleen epäselväksi rahoituskeskuksen ja yhtiön välinen tehtävänjako arviointi-, selvitys- ja neuvontatehtävissä. VM:n mukaan näyttää siltä, että yhtiö vaikuttaisi asiakkaan asemaan rahoituksen hakijana, ja yhtiölle esitetyt palvelutarpeiden kartoitus ja tätä koskeva neuvonta sekä näihin liittyvä asiakkuuden hoidon mallin määrittely näyttäisi tulevan lähelle julkisen vallan käyttöä. Hallituksen esityksen kuvauksen perusteella (s. 15) ko. tehtävä tulisi esimerkiksi lähelle valtionavustustoimintaan liittyvää valtionapukelpoisuudesta päättämistä, ja tällaisen päätöksen tulisi olla VM:n mukaan valituskelpoinen päätös.

Lisäksi VM:n mukaan yhtiön rooli yhteishankkeita koskevissa neuvonta- ja arviointitehtävissä näyttäytyy epäselvänä. Samalla kun yhtiön rooli yksittäisten hankkeiden neuvonnan ja arvioinnin osalta poistuisi, yhtiöllä olisi kuitenkin suuri vaikutusvalta siihen, minkä sisältöisiä hakemuksia rahoituskeskukselle esitetään. VM:n mukaan muutoksen tarkoitus jää epäselväksi, erityisesti kun otetaan huomioon, että tällaiset yhteishankekokonaisuudet kuuluvat nimenomaan rahoituskeskuksen rahoituksen vastuulle.

3.3.3. Suomen kansainväliset edustamistehtävät

Joissakin lausunnoissa tuotiin esiin, että yhtiön kansainvälisiä edustamistehtäviä koskeva valtuutus-säännös on liian väljä ja vaatii täsmentämistä niistä tehtävistä, joissa yhtiö voisi edustaa Suomea. (*Eduskunnan apulaisoikeusasiamies, OM, SAK*).

OM kiinnitti huomiota siihen, että säännöksessä ei ole yksilöity, mistä tai millaisista kansainvälisistä organisaatioista on kyse tai millaisista tehtävistä on kyse siltä osin kuin yhtiölle annettaisiin oikeus edustaa Suomea. Tämän vuoksi esityksen perusteella katsottiin olevan myös vaikeaa arvioida, onko kyseisissä tehtävissä kyse perustuslain 124 §:n piiriin kuuluvista tehtävistä. Suomen edustamista koskeva tehtävä ei ole tyypillinen julkinen hallintotehtävä, eikä se kansainväliseen edustamiseen mahdollisesti sisältyvän tehtävien kirjon vuoksi ole kaikilta osin edes katsottavissa yksityiselle siirrettävissä olevaksi julkiseksi hallintotehtäväksi. OM totesi, että esityksen perusteluissa yhtiön tehtäväksi määritelty Suomen kantojen valmistelu sopii huonosti tehtäväksi viranomaistoiminnan ulkopuolella. Lisäksi edustamiseen saattaa liittyä organisaatiosta ja käsiteltävästä tehtävästä riippuen vahva Suomen julkinen intressi, minkä vuoksi tällaisen tehtävän siirtämistä yksityisille toimijoille on vaikea perustella tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen täyttymisen kannalta. OM katsoi, että kansainvälisiä edustamistehtäviä tulisi hoitaa vain viranomaisen asemassa toimivassa rahoituskeskuksessa tai vaihtoehtoisesti tehtävät, joissa yhtiö voisi edustaa Suomea, tulisi kuvata täsmällisesti lain tasolla. Tarkoituksenmukaisuusperustelut kansainvälisten edustamistehtävien siirrosta yhtiölle katsottiin jäävän puutteelliseksi. OM on aikaisemmassa lausunnossaan pitänyt asianmukaisempana edustamisen näkökulmasta jättää varsinainen edustamistehtävä viranomaisille ja mahdollisesti täydentää delegaatiota tarvittavilla asiantuntijoilla sen mukaan kuin on mahdollista.

Lisäksi OM piti ongelmallisena yhtiön kansainvälisiä edustamistehtäviä koskevaa asetuksenantovaltuutta esityksen 11 a §:n 2 momentissa. OM:n mukaan kyseisen momentin sanamuodon ei ainakaan

tulisi mahdollistaa tilannetta, jossa pykälässä mainittuja rajoituksia Suomen edustamiselle voitaisiin lisätä sääntelyyn asetustasolla. Lisäksi palvelusopimuksen (13 §) suhdetta yhtiön valtuuttamisesta kansainvälisiin edustamistehtäviin pidettiin erikoisena.

Business Finland piti esitettyä 11 a §:ää kansainvälisistä edustamistehtävistä kannatettavana, ja pykälä selkiyttäisi tilannetta siltä osin, milloin yhtiöllä olisi toimivaltaa ja miten nimeäminen eri tapauksissa hoidettaisiin. *Business Finland* pitää tärkeänä, että nyt tunnistettaisiin ne tilanteet, joissa yhtiöllä ei olisi toimivaltaa edustaa Suomea.

Lausunnoissa katsottiin, että yhtiön kansainvälisiä edustamistehtävissä tulisi ottaa huomioon voimassa oleva edustustehtäviä koskeva lainsäädäntö, muu normisto sekä käytänteet. *UM* muistutti, että mahdollisissa kansainvälisissä edustamistehtävissä tulee lisäksi huomioida muun valtionhallinnon, esimerkiksi ulkoministeriön, kansallinen etukäteinen konsultointi ja tarpeen vaatiessa nimenomainen tehtäväkohtainen edustamisesta sopiminen tehtävän hoitoa varten.

3.3.4. Tiedontuottamiseen, tiedonhallintaan ja digitaalisiin palveluihin liittyvät tehtävät

Esityksen 11 §:n 3 momentin 3 kohdan mukaisesti yhtiö voisi avustaa rahoituskeskusta sen julkisuuslain 20 §:n mukaisessa velvollisuudessa tuottaa ja jakaa tietoa toiminnastaan. *OM:n* mukaan tulisi vielä arvioida, miltä osin kyseistä tehtävää on pidettävä julkisena hallintotehtävänä. Kyseiseen tehtävään voi liittyä tehtäviä, jotka ovat etäänntyneet julkisen hallintotehtävän käsitteestä, kuten *Business Finlandin* verkkosivujen tekniset ylläpitotehtävät.

Esityksen 11 §:n 3 momentin 4 kohdan perusteella yhtiö voisi tukea rahoituskeskusta eräisiin tietoturvallisuuteen liittyvien tehtävien toteuttamisesta, jotka johtuvat tiedonhallintalaista. *OM:n* mukaan esityksessä tulisi täsmentää, miksi kyseiset julkiset hallintotehtävät on tarpeen siirtää yhtiölle. *VM* kiinnittää huomiota siihen, että esitetty tapa säätää tiedonhallintalain nimenomaisesti viranomaiselle säädettyistä tehtävistä ei vaikuta asianmukaiselta perustuslain 124 §:n näkökulmasta. Mikäli tarkoituksena nimenomaisesti on, että yhtiö hoitaisi joitain tiedonhallintalaissa viranomaiselle tai tiedonhallintayksikölle säädettyjä tietoturvallisuuden tehtäviä, tulee näiden tehtävien siirtämistä arvioida esityksessä perustuslain 124 §:n näkökulmasta asianmukaisesti. Mikäli tarkoituksena on puolestaan se, että rahoituskeskus voisi hyödyntää yhtiössä olevaa erityisasiantuntemusta tietoturvallisuuden toteuttamiseen liittyvissä avustavissa ja teknisluonteisissa tehtävissä, joissa ei ole kyse tiedonhallintalaissa säädettyjen lakisääteisen tehtävän hoitamisesta, voisi rahoituskeskus hyödyntää yhtiön palveluita. Tällöin kyseessä ei olisi *VM:n* käsityksen mukaan myöskään kyse tiedonhallintalaissa säädetystä julkisesta hallintotehtävästä.

Rahoituskeskus ja yhtiö muodostavat yhtenäisen *Business Finland* -kokonaisuuden, jota johdetaan yhteisellä strategialla. *VM:n* mukaan tämä järjestely näyttäytyy epäselvänä tiedonhallinnan epäselvänä, ja jatkossa tulee kiinnittää huomiota osana tiedonhallintalain 8 §:n 2 momentin mukaisen tiedonhallinnan muutosvaikutusarvioinnin toteuttamista siihen, että tiedonhallinnan kokonaisuus selkeytyisi.

Osa lausunnonantajista katsoi, että eräät yhtiön tietojärjestelmiin ja digitaalisten palveluiden tuottamiseen liittyvät tehtävät olisi tarpeen kuvata vielä täsmällisemmin esityksessä muun muassa siksi, että voidaan arvioida näiden tehtävien luonnetta julkisena hallintotehtävänä. Hallituksen esityksen perusteluissa (s. 29) on kuvattu eräät tietojärjestelmä- ja digitaalisiin palveluihin liittyvät yhtiön tehtävät, jotka jäävät julkisen hallintotehtävän käsitteen ulkopuolelle. *BF-TEK ry* toi esiin lausunnossaan, että yhtiölle on siirretty eräitä tiedonhallintaan tai tietojärjestelmiin liittyviä tehtäviä (esim. digitaalisten asiakaspalveluratkaisujen ja toimintamallien kehittäminen, viraston digitaaliset palvelut kokonaisuudessaan), joita ei ole pidettävä pelkästään teknisinä ja avustavina tehtävinä.

VM totesi lausunnossaan, että mikäli tarkoituksena nimenomaisesti on, että yhtiö hoitaisi joitain digitaalisten palvelujen tarjoamista koskevassa laissa viranomaiselle eli rahoituskeskukselle säädettyjä tehtäviä, tulee näiden tehtävien siirtämistä arvioida esityksessä perustuslain 124 §:n näkökulmasta asianmukaisesti ja perustella miksi tehtävät on tarkoituksenmukaista siirtää yhtiöön. *VM* huomautti, että rahoituskeskuksen rahoituspalveluiden tarjonta on laajempaa kuin yhtiön, koska rahoituskeskus

tarjoaa ryhmäpoikkeusasetuksen ja de minimis -asetuksen nojalla myönnettävä rahoitusta. Näin ollen näihin rahoitusmuotoihin liittyvien tietojärjestelmien määrittelytyössä osaaminen on kiistatta rahoituskeskuksella, ei yhtiöllä. Lisäksi VM:n mukaan esityksessä jää epäselväksi, mitä rahoituskeskuksen kokonaisvastuu digitaalisten palvelujen tarjoamisesta esityksen perusteluissa voisi tarkoittaa.

3.3.5. Rahoituspäätöksiin liittyvät tehtävät

VM:n mukaan yhtiön rooli ja tehtävien sisältö rahoituskeskuksen vastuulle kuuluvassa rahoitusprosessissa (valtionavustukset, laina-asiat ja budjettitalouden sisäinen yhteisrahoitus) jää edelleen jossain määrin epäselväksi.

SAK ja OM kiinnitti huomioita siihen, että lain 14 §:ssä rahoituskeskuksella ja yhtiöllä on päällekkäistä toimivaltaa rahoituspäätöksiin liittyvissä tehtävissä. Lausuntojen mukaan säännöksestä pitäisi käydä ilmi, kummalle organisaatiolle toimivalta rahoituspäätöksissä kuuluu. Myös perustuslakivaliokunta oli edellyttänyt tätä Business Finland -lakia koskevassa lausunnossaan. OM:n mukaan säännöksen perusteella on täysin epäselvää, miten yksittäistapauksissa määrittyy, kumpi toimivaltaisista toimijoista tekee rahoituspäätöksen. Kyseisen lausunnon mukaan päällekkäiseen toimivaltaan on suhtauduttava hyvin varauksella perustuslain 2 §:n 3 momentin ja 124 §:n näkökulmasta, eikä omaksuttua sääntelyratkaisua voida pitää suositeltavana eikä ratkaisua ole myöskään kyetty perustelemaan luonnoksessa.

OM:n mukaan jatkovalmistelussa on harkittava sääntelyn täsmentämistä siltä osin, kummalla taholla organisaatioista toimivalta toteuttaa tarkastukset. OM:n mukaan valtionavustuslaki ei myöskään tunne tarkastuksista ”päättämistä”, johon nyt viitataan lain 14 §:n 4 momentissa. Valtionavustuslain 14 §:n mukaan valtionavustuksen saajan tulee antaa valtionapuviranomaiselle valtionavustuspäätöksen ehtojen noudattamisen valvomiseksi oikeat ja riittävät tiedot. OM:n mukaan esityksessä jää epäselväksi, tuleeko avustuksensaajan toimittaa kyseiset tiedot rahoituskeskukselle vai yhtiölle.

OM ja SAK kiinnitti huomiota siihen, ettei hallituksen esityksessä (15 §) perustella, miksi yhtiön tekemiin rahoituspäätöksiin haetaan muutosta rahoituskeskuksesta, eikä päätöksen tehneeltä taholta eli yhtiöltä. OM katsoi perustelluksi, että pykälä muotoiltaisiin vakiintuneeseen tapaan sekä myös valtionavustuslakia vastaavasti.

3.4. Tiedonsaantioikeudet

Joissakin lausunnoissa tuotiin, että rahoituskeskuksen ja yhtiön muodostamassa hybridioorganisaatiossa on tietojenvaihtoon liittyviä haasteita, jotka aiheuttavat ongelmia esimerkiksi sujuvalle asiakaspalvelulle. BF Oy:n luottamusvaltuutettujen ja henkilöstöyhdistyksen mukaan esityksen 16 §:n 2 momentti ei edelleenkään poistaisi organisaatioiden tiedon vaihtoon liittyviä ongelmia, koska säännös rajautuu välttämättömiin tietoihin, ja 16 §:ssä olisi viittaus tietojen luovuttamisesta yrityspalvelujen asiakastietojärjestelmästä annettuun lain perusteella (293/2017). Asiakkaat toimittavat rahoitushakemusten ja rahoitettujen projektien raportoinnin yhteydessä rahoittajalle paljon tietoa, jota olisi tärkeää päästä hyödyntämään asian jatkokäsittelyssä Business Finlandissa. BF Oy:n luottamusvaltuutettujen ja henkilöstöyhdistyksen mukaan tämä rahoituspalvelujen tuotannon yhteydessä syntyvä tieto on suurelta osin teknisesti rajattu näkymään vain kyseisen rahoituspalvelun tuottaneen rahoitusorganisaation (virasto tai yhtiö) rahoitusasiantuntijoille. Toisen rahoitusorganisaation rahoittamien projektien tietoon on vain rajattu pääsy erillisen raportointisovelluksen kautta, ei suoraan rahoituksen tietojärjestelmässä.

Esityksen 16 §:n 2 momentissa säädettäisiin rahoituskeskuksenoikeus saada yhtiöltä tiedot, jotka ovat välttämättömiä tämän muiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi salassapitosäännösten estämättä. OM totesi, että tiedonsaantisäännös on muotoiltu suhteellisen väljästi, koska siinä mainitaan ainoastaan rahoituskeskuksen muiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi välttämättömät tiedot. Tämän vuoksi säännöstä tulisi pyrkiä täsmentämään, jotta se vastaisi perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöä. Lisäksi OM:n mukaan olisi myös arvioitava, tulisiko esityksen 16 §:n 4 momentin mukainen yhtiön palveluksessa olevan salassapitovelvollisuutta koskevan säännöksen koskea ministeriöltä saatuja salassapidettäviä tietoja rahoituskeskukselta saatujen tietojen lisäksi. Tämä sen vuoksi, että lain

16 §:n 2 momentissa viitataan ministeriöltä saatuihin tietoihin rahoituskeskukselta saatujen tietojen lisäksi.

Esityksen 16 a §:ssä säädettäisiin rahoituskeskuksen oikeudesta saada Maahanmuuttovirastolta tietoja kasvuyrittäjän jatkolupa-asioissa. Tämän osalta *Maahanmuuttovirasto* totesi lausunnossaan, että jatkovalmistelussa voisi varmistaa, että myös muita kuin jatkoluvan hakijaa koskevien tietojen luovuttaminen rahoituskeskukselle on mahdollista. *Business Finlandin* kannalta merkityksellisiä tietoja olisivat esimerkiksi hakijan tiimiin kuuluvien henkilöiden oleskelua koskevat tiedot. *OM* huomautti, että esityksen 16 a § ei täytä perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa käytännössään edellyttämää täsmällisyyden vaatimusta, koska tiedot on sidottu jonkin tehtävän kannalta tarpeellisiin tietoihin, mutta tietosisältöjä ei kuitenkaan ole lueteltu tyhjentyvästi säännöksessä. *OM* piti pykälää vaikeasti muotoiltuna ja pykälän perusteella on epäselvää, mitä tietoja Maahanmuuttoviraston on tarkoitus luovuttaa rahoituskeskukselle. Tämän vuoksi säännöstä tulisi jatkovalmistelussa täsmentää ottaen huomioon perustuslakivaliokunnan käytäntö.

3.5. Tietosuoja

Suomen yrittäjät piti yhtiön hallussa olevien tietojen salassapitoa tärkeänä, koska esimerkiksi yritystenvientiin liittyy sensitiivistä tietoa. *JUKO ry:n* mukaan hybridirakenne ei turvaa riittävästi yksityiselämän suojaa ja henkilöstön terveyttä koskevia tietoja ja niiden käsittelyä.

OM toi lausunnossaan esiin tietosuojaa koskevia huomioita koskien erityisesti esityksen 16 §:n 2 momentissa ja 16 a §:ssä esitettyjä tiedonsaantioikeuksia. Lausunnossa kiinnitettiin huomiota henkilötietojen suojan osalta kansallisen liikkumavaran alan käytön, käsittelyn oikeusperusteen sekä käsiteltävien henkilötietojen luonteen kuvaamiseen. *OM* toteaa, että jatkovalmistelussa esitysluonnoksen perusteluissa tulisi tunnistaa, mihin tietosuoja-asetuksen nimenomaisiin säännöksiin kansallisen liikkumavaran käyttö (yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohdat), ehdotetun sääntelyn osalta perustuu. Samoin perusteluissa tulisi kuvata, miksi ehdotettava kansallinen erityissääntely olisi oikeasuhteista, yleisen edun mukaista ja välttämätöntä. Esityksessä olisi myös arvioitava, sisältävätkö uudet tiedonsaantia koskevat säännökset tietosuoja-asetuksen 9 artiklan tarkoittamia erityisiä henkilötietoryhmiä tai muutoin valtiosääntöisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyä.

Esitysluonnoksen säätämisperusteluissa on kuvattu rahoituskeskuksen ja yhtiön henkilöstörekisteriä koskevaa yhteisrekisterinpitäjyyttä sekä työntekijöiden henkilötietojen käsittelyä. *OM* ehdotti poistettavaksi kyseisen kohdan perusteluista, koska on epäselvää, mikä perustelujen yhteys on esityksen 16 §:n ja 16 a §:n mukaisiin tiedonsaantioikeuksiin. Lisäksi *OM:n* mukaan perustelut sisältävät olennaisia virheitä ja epäselvyyksiä, minkä vuoksi kyseinen kohta tulisi poistaa perusteluista. *OM* piti tärkeänä, että rahoituskeskuksen ja yhtiön henkilöstön työntekijöiden henkilötietojen käsittely on kaikilta osin tietosuoja-asetuksen, tietosuojalain sekä yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain mukaista.

VM katsoi lausunnossaan, että henkilöstöhallinnon rekisteriä koskeva yhteisrekisterinpito vaikuttaa ongelmalliselta, mikäli perusteena on ainoastaan se, että yhtiö ja rahoituskeskus käyttävät samoja tietojärjestelmiä.

3.6. Henkilöstösiirrot

Business Finland totesi, että lainsäädäntömuutos aiheuttaisi *Business Finlandissa* uuden muutostilanteen, mikä voi vaikuttaa sekä rahoituskeskuksen että yhtiön toimintaan. Tässä tilanteessa on välttämätöntä, että *Business Finland -lainsäädännössä* otetaan huomioon mahdollisten muutosten tarvitsema aika. *Business Finland* totesi, että mahdolliset organisaatioon ja henkilöstöön kohdistuvat muutokset tulisi pystyä toteuttamaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Menettelyn mahdollistamiseksi ei lainsäädännössä tulisi ottaa kantaa yksityiskohtaisesti henkilöstösiirtojen toteuttamistaan.

Ammattiliitto Pro ry edellytti lausunnossaan, että henkilöstönsiirtomenettely yhtiöstä rahoituskeskuksen kuvataan hallituksen esityksessä sillä tarkkuudella, että siirron kohteena olevan henkilöstön on

mahdollista ymmärtää siirroissa käytettävä menettelytapa sekä vaikutukset omaan asemaan ja palvelussuhteen ehtoihin. Lisäksi tämä korosti, että henkilöstösiirrot ja mahdolliset tehtäväjärjestelyt sekä yhtiössä että rahoituskeskuksessa on toteutettava niin, että henkilöstön tehtävien vaativuus ja palkkataso säilyy vähintään ennallaan ja samalla tarjotaan mahdollisuuksia tehtävä- ja urakehitykselle. Yhtiöstä siirtyvän henkilöstön palvelussuhteen jatkuvuus on turvattava. Lainmuutosten henkilöstövaikutuksia pidettiin lausunnossa suurina. Ammattiliitto Pro ry:n käsityksen mukaan henkilöstösiirrot tulisi toteuttaa ainoastaan työsopimuslain mukaisia liikkeenluovutussäännöksiä noudattaen, tai jos tämä ei ole mahdollista, liikkeenluovutuksen periaatteita noudattaen.

VM kiinnitti lausunnossaan huomiota siihen, ettei esityksessä ole valittu henkilöstösiirtojen toteuttamista ja kuvattu sitä tarkemmin. Sen mukaan yhtiön ja rahoituskeskuksen välisiin henkilöstösiirtoihin ei tulisi sovellettavaksi työsopimuslain 7 luvun 4 §:n 3 momentin mukainen uudelleensijoitusvelvoite.

3.7. Muut huomiot

Osassa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota yhtiön kilpailuneutraliteettiin ja siihen, ettei yhtiön tulisi toimia kilpailla markkinoilla (VM, EK, BF-TEK ry, JUKO ry). VM pohti lausunnossaan, miten yhtiön 11 §:n 3 momentin 2 kohdan mukaiset sparraustehtävät, joita annetaan maksutta yrityksille, eroavat markkinoilla annettavista neuvontapalveluista. VM:n mukaan esityksessä tulisi perustella, miksi yhtiön ei katsota toimivan markkinoilla näitä palveluja tuottaessaan.

Suomen yrittäjien mukaan Business Finlandin toiminnassa olisi mahdollistettava myös maksulliset toimeksiannot nykyisen Business Finland -lain 12 §:stä (yhtiön taloudellinen toiminta) huolimatta.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen mukaan hallituksen esityksessä ei ole käsitelty mahdollista rahoituskeskuksen direktio-oikeutta yhtiön suoritettavaksi kuuluviin yksittäisiin tehtäviin.

4. Lausunnonantajat

Lausunto Business Finland –lainsäädännön muutoksista pyydettiin seuraavilta tahoilta. Lausunnonantaneet tahot on merkitty alleviivauksella:

- Akava (yhtyy JUKO ry:n lausuntoon)
- Ammattiliitto Pro ry
- Business Finland -yhtiön asiantuntijoiden luottamusvaltuutettu ja esihenkilöiden luottamusvaltuutettu sekä Business Finland henkilöstöyhdistys ry (BF Oy:n luottamusvaltuutetut ja henkilöstöyhdistys), muokattu 8.9.2022
- Business Finland
- Elinkeinoelämän Keskusliitto (EK)
- ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus)
- Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö (JUKO ry)
- Maahanmuuttovirasto
- Oikeusministeriö (OM)
- Prof. Olli Mäenpää
- Prof. Tuomas Ojanen
- SAK
- STTK
- Suomen Yrittäjät
- Tietosuojavaltuutettu
- Ulkoministeriö (UM)
- Valtiovarainministeriö (VM)
- Valtioneuvoston kanslia (ei lausuttavaa)
- Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV)

Edellä mainittujen alleviivattujen tahojen lisäksi lausunnon antoivat seuraavat tahot:

- Eduskunnan apulaisoikeusasiamies
- Business Finland -rahoituskeskuksen henkilöstöyhdistys BF JUKO-TEK ry
- Opetus- ja kulttuuriministeriö
- Lapin matkailuelinkeinon liitto
- Sivistystyönantajat ry
- Palvelualojen työnantajat ry (Palta)
- Teknologiateollisuus ry (yhtyy EK:n lausuntoon)